

UBND QUẬN LONG BIÊN
TRƯỜNG THCS PHÚC ĐỒNG

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

“Một số biện pháp quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường Trung học cơ sở Phúc Đồng, Quận Long Biên, Thành phố Hà Nội”.

Lĩnh vực: Quản lý

Cấp học: THCS

Họ và tên tác giả: Nguyễn Thị Bích Ngân

Chức vụ: Phó Hiệu trưởng

ĐT: 0983.934.395

Đơn vị công tác: Trường THCS Phúc Đồng

Quận Long Biên – Hà Nội

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Giáo dục đạo đức và lối sống cho học sinh đang là một trong những nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của ngành giáo dục hiện nay. Trong bối cảnh xã hội đang có nhiều biến động, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin và mạng xã hội đã tác động không nhỏ đến nhận thức, lối sống của học sinh. Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đã khẳng định: "Mục tiêu của giáo dục phổ thông là giúp học sinh phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản, phát triển năng lực cá nhân, tính năng động và sáng tạo..." [1]. Điều này cho thấy tính cấp thiết của việc chú trọng giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh nhằm giúp các em phát triển một cách toàn diện và trở thành những công dân có ích cho xã hội.

Tuy nhiên, những năm gần đây, một thực trạng rất đáng báo động, đó là tình trạng xuống cấp, suy thoái về đạo đức, lối sống ở một bộ phận thanh thiếu niên, đặc biệt là ở lứa tuổi vị thành niên. Sự gia tăng của những tội phạm nhỏ tuổi chính là một biểu hiện cho thấy sự thiếu hụt của nhà trường trong vấn đề giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh. Trong thực tế, công tác giáo dục đạo đức, lối sống và quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh ở các trường THCS của Hà Nội nói chung, các trường THCS quận Long Biên và Trường THCS Phúc Đồng nói riêng vẫn còn một số hạn chế như: giáo dục đạo đức cho học sinh nặng tính “hàn lâm” chưa gắn với thực tiễn; khả năng vận dụng của học sinh trong việc xử lý các tình huống diễn ra trong cuộc sống không linh hoạt; việc tham gia các hoạt động xã hội “hành vi sẵn sàng hoạt động” yếu và thiếu tính sáng tạo...

Xuất phát từ những lý do trên, tác giả lựa chọn đề tài: ***“Một số biện pháp quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường Trung học cơ sở Phúc Đồng, Quận Long Biên, Thành phố Hà Nội.”*** nhằm đưa ra các biện pháp quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường Trung học cơ sở Phúc Đồng đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản toàn diện giáo dục trong thời đại mới.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn công tác quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, đề xuất một số biện pháp quản lý nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường THCS Phúc Đồng, Quận Long Biên, Thành phố Hà Nội.

3. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu các vấn đề lý luận về giáo dục và quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường THCS Phúc Đồng.

Khảo sát thực trạng giáo dục và quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường THCS Phúc Đồng.

Đề xuất một số biện pháp quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường THCS Phúc Đồng.

4. Phương pháp nghiên cứu: Phương pháp nghiên cứu lý luận, thực tiễn, khảo sát, thống kê...

5. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nội dung: Đề án tập trung nghiên cứu thực trạng và đề xuất các biện pháp quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh Trường THCS Phúc Đồng.

Phạm vi về không gian: Đề tài được nghiên cứu tại Trường THCS Phúc Đồng.

Phạm vi về thời gian: Các số liệu khảo sát thực trạng được tiến hành thu thập từ tháng 2/2024 đến tháng 11/2024.

PHẦN NỘI DUNG

I/ CƠ SỞ LÝ LUẬN QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO HỌC SINH THCS

1. Một số khái niệm cơ bản của đề tài

1.1. Quản lý giáo dục

Quản lý giáo dục là hoạt động điều hành, phối hợp các lực lượng giáo dục nhằm đẩy mạnh công tác giáo dục và đào tạo thế hệ trẻ theo yêu cầu phát triển xã hội. Trong hệ thống giáo dục, con người giữ vai trò trung tâm của mọi hoạt động. Con người vừa là chủ thể vừa là khách thể quản lý. Mọi hoạt động giáo dục và QLGD đều hướng vào việc đào tạo và phát triển nhân cách thế hệ trẻ, bởi vậy con người là nhân tố quan trọng nhất trong QLGD.

1.2. Giáo dục đạo đức, lối sống

Giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh là quá trình chuyển hóa các chuẩn mực đạo đức, lối sống từ những đòi hỏi bên ngoài của xã hội thành những đòi hỏi bên trong của mỗi học sinh thành tình cảm, ý chí, niềm tin, lý tưởng, nhu cầu, thói quen, hành vi ứng xử của học sinh. Giáo dục đạo đức, lối sống làm cho các quy tắc, các chuẩn mực đạo đức, của lối sống xã hội được học sinh nhận thức một cách đúng đắn, đầy đủ hơn, góp phần điều chỉnh hành vi của học sinh phù hợp với những chuẩn mực đạo đức xã hội.

1.3. Quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh THCS

Quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh trung học cơ sở là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý (nhà trường, giáo

viên) đến khách thể quản lý (học sinh) thông qua sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội nhằm nâng cao nhận thức, hình thành thái độ, niềm tin, hành vi và thói quen đạo đức tốt đẹp, phù hợp với chuẩn mực xã hội, đồng thời phát triển ở học sinh một lối sống lành mạnh, tích cực.

1.2. Nội dung giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh THCS

Nội dung của hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh bao gồm các vấn đề cơ bản như: Giáo dục về tư tưởng chính trị, giáo dục về phẩm chất đạo đức, giáo dục về lối sống đẹp.

*** Giáo dục về tư tưởng, chính trị:**

Giáo dục thế giới quan khoa học, giáo dục lòng yêu nước, có ý thức thực hiện đường lối chủ trương của Đảng, pháp luật của nhà nước, lòng yêu thương, nhân ái, lòng tự hào dân tộc, niềm tin vào chế độ chủ nghĩa xã hội, có hoài bão, có lối sống lành mạnh. Giáo dục thái độ tích cực tham gia các hoạt động chính trị, xã hội, phân biệt, đánh giá các sự kiện chính trị, xã hội; nhận biết và phê phán những âm mưu, thủ đoạn chính trị của các thế lực thù địch. Giáo dục lòng nhân ái, bao dung, độ lượng, biết trân trọng các giá trị dân tộc, xác định trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân, tư cách, tác phong đúng đắn của người công dân.

Giáo dục ý thức tuân thủ pháp luật, trước tiên là thực hiện nội quy, quy định của nhà trường và chấp hành các quy định của nơi cư trú. Giáo dục nhận thức, hành vi, thói quen, lối sống văn minh, tiến bộ, phù hợp với bản sắc dân tộc Việt Nam.

***Giáo dục về phẩm chất đạo đức:**

- Giáo dục phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với bản thân: Tự trọng, tự kiểm chế, tự tin.

- Phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với người khác, xã hội: Tôn trọng, chân thành, nhân ái...

- Phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với gia đình: Là sự hiếu thảo, ngoan, lễ phép của con đối với ông bà, cha mẹ.

Giáo dục đạo đức, lối sống trong gia đình trước hết phải đánh thức lương tâm, tình yêu thương con người, làm việc thiện trừ cái ác như đạo lý tốt đẹp của dân tộc. Giáo dục trong môi trường gia đình mang nét đặc thù riêng. Ở đó, tình yêu thương, gắn kết ruột thịt có ý nghĩa đặc biệt tạo nên sự bền vững, lâu dài. Nội dung xây dựng đạo đức, lối sống gia đình chính là kế thừa tinh hoa truyền thống và tiếp thu có chọn lọc những giá trị mới trong cuộc sống hiện đại như bình đẳng giới, xóa bỏ bạo lực gia đình, chống thói gia trưởng... Việc giáo dục nhằm tu dưỡng, bồi đắp phẩm chất đạo đức, tạo nên cốt cách của con người.

- Phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với công việc: Có ý thức trách

nhiệm trong các công việc được giao; có tinh thần hợp tác, chia sẻ trong công việc.

- Phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với môi trường tự nhiên: Yêu và bảo vệ môi trường tự nhiên.

- * Giáo dục về lối sống đẹp:

- Tuân thủ quy tắc ứng xử xã hội: Tuân thủ các quy tắc ứng xử văn hóa trong trường học, cộng đồng, chấp hành đúng luật giao thông; được hình thành và phát triển trong cuộc sống, được cả xã hội thừa nhận về thiện, ác, lẽ phải, công bằng, văn minh, lương tâm, trách nhiệm, mục đích cuộc sống, nếp sống, lối sống, trong gia đình, trong tập thể, trong cộng đồng và xã hội.

- Hiện thực hóa các chuẩn mực đạo đức trong các mối quan hệ xã hội: Ứng xử xã hội, ứng xử với người lớn, với thầy cô, bạn bè... phù hợp các chuẩn mực đạo đức. Cụ thể, có thói quen tôn trọng, lễ phép đối với người lớn tuổi, biết tôn trọng, sẻ chia, bao dung đối với bạn bè.

- Có tinh thần trách nhiệm trong thực hiện công việc được giao: Hoàn thành tốt các nhiệm vụ học tập, tích cực tham gia hoạt động đoàn, các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp; có trách nhiệm và hợp tác tích cực với các đoàn viên để hoàn thành nhiệm vụ.

Như vậy, giáo dục lối sống đẹp cho học sinh THCS chính là hình thành ở học sinh những thói quen tốt: Thói quen chấp hành chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của nhà nước; thói quen ứng xử có văn hóa; thói quen sống và làm việc có trách nhiệm.

II/ THỰC TRẠNG QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO HỌC SINH Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ PHÚC ĐỒNG

1/ Điểm mạnh

Thứ nhất, công tác quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh đã nhận được sự quan tâm của các cấp lãnh đạo, cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên. Điều này được thể hiện qua việc nhà trường đã xây dựng kế hoạch cụ thể, chi tiết cho hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống, đồng thời tích cực triển khai các hoạt động này thông qua nhiều hình thức đa dạng như giảng dạy trên lớp, hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ, và sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội.

Thứ hai, nội dung giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh đã bao quát được các vấn đề quan trọng và cần thiết như giáo dục nhân cách, đạo đức, kỹ năng sống, ý thức công dân và trách nhiệm xã hội. Các nội dung này được lồng ghép một cách hợp lý vào chương trình giảng dạy, đảm bảo tính thiết thực và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của học sinh THCS.

Thứ ba, phương pháp giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh đã có sự đổi mới, chú trọng vào tính tích cực, chủ động của học sinh thông qua các hoạt động trải nghiệm, thảo luận nhóm, đóng vai, giải quyết tình huống. Điều này giúp học sinh không chỉ tiếp thu kiến thức một cách thụ động mà còn được rèn luyện kỹ năng, thái độ và hành vi một cách chủ động, từ đó nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức, lối sống.

Thứ tư, công tác kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh đã được quan tâm và thực hiện thường xuyên, đa dạng hóa các hình thức đánh giá như tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng, đánh giá của giáo viên và phụ huynh. Việc đánh giá không chỉ dựa trên kết quả học tập mà còn chú trọng đến sự tiến bộ, rèn luyện đạo đức, lối sống của học sinh trong thực tiễn cuộc sống.

2/ Điểm hạn chế

Mặc dù đã có sự quan tâm của các cấp lãnh đạo và cán bộ quản lý giáo dục, nhưng nhận thức về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh vẫn chưa thật sự đầy đủ và sâu sắc. Một số giáo viên vẫn chưa thực sự hiểu rõ ý nghĩa, mục tiêu và cách thức tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động của học sinh.

Phương pháp giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh tuy đã có những đổi mới, nhưng vẫn chưa thực sự đa dạng. Một số giáo viên vẫn còn nặng về truyền thụ kiến thức một chiều, chưa tạo điều kiện để học sinh được tham gia, thể hiện quan điểm và rèn luyện kỹ năng thực hành.

Bên cạnh đó, những yếu tố khách quan như điều kiện cơ sở vật chất, nguồn lực tài chính, môi trường xã hội, sự quan tâm của gia đình và cộng đồng cũng tác động không nhỏ đến hiệu quả của công tác quản lý giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh.

Nhìn chung, hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh đã được nhà trường chú trọng triển khai thực hiện. Tuy nhiên, vẫn cần có những biện pháp thiết thực hơn nữa nhằm đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả công tác này trong thời gian tới.

III/ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO HỌC SINH TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ PHÚC ĐỒNG.

1/ Biện pháp 1: Tổ chức bồi dưỡng nâng cao năng lực tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên.

1.1. Mục đích biện pháp

Thông qua các khóa tập huấn, hội thảo chuyên đề, trao đổi kinh nghiệm, sẽ được cung cấp những kiến thức, kỹ năng thiết thực về phương pháp, hình

thức tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức theo hướng tích cực, hiện đại và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của học sinh THCS. Bên cạnh đó, việc bồi dưỡng thường xuyên sẽ giúp cán bộ quản lý và giáo viên không ngừng cập nhật và hoàn thiện phẩm chất, năng lực sư phạm của bản thân, trở thành những tấm gương sáng về đạo đức, lối sống cho học sinh noi theo, qua đó nâng cao chất lượng và hiệu quả của công tác giáo dục đạo đức trong nhà trường.

1.2. Nội dung biện pháp

Nhà trường tổ chức thực hiện bồi dưỡng nâng cao năng lực cho giáo viên về tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh bao gồm các chuyên đề chính như sau:

- Chuyên đề về quan điểm, chủ trương của Đảng và Nhà nước về đổi mới giáo dục đạo đức, lối sống trong trường phổ thông nói chung và bậc THCS nói riêng theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

- Chuyên đề về nâng cao nhận thức, trách nhiệm của nhà giáo trong việc giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho học sinh trong bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc cách mạng công nghiệp 4.0.

- Chuyên đề tập huấn kỹ năng, phương pháp tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống tích cực, hiệu quả như: xây dựng và triển khai các chương trình hành động, phong trào thi đua; lồng ghép nội dung giáo dục đạo đức vào các môn học và hoạt động trải nghiệm; kỹ thuật tổ chức các buổi sinh hoạt dưới cờ, ngoại khóa, câu lạc bộ...

- Chuyên đề bồi dưỡng kiến thức và kỹ năng tư vấn tâm lý cho học sinh, đặc biệt là học sinh có hoàn cảnh khó khăn, học sinh cá biệt... nhằm giúp các em vượt qua những khủng hoảng về tâm lý lứa tuổi, hình thành nhân cách và lối sống tích cực.

- Chuyên đề trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm hay trong giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh giữa các trường THCS trong địa bàn dân cư và các địa phương khác nhằm học hỏi, vận dụng linh hoạt những cách làm sáng tạo, hiệu quả vào thực tiễn từng nhà trường.

1.3. Cách thực hiện biện pháp

Bước 1: Khảo sát, đánh giá thực trạng năng lực giáo dục đạo đức, lối sống của đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên.

Bước 2: Xây dựng và triển khai kế hoạch bồi dưỡng theo nhu cầu thực tế của cán bộ quản lý và giáo viên.

Bước 3: Tổ chức đánh giá kết quả và điều chỉnh hoạt động bồi dưỡng.

1.4. Điều kiện thực hiện biện pháp

Để triển khai có hiệu quả các khóa bồi dưỡng, nhà trường đã tạo điều kiện bảo đảm về cơ sở vật chất như phòng học, trang thiết bị nghe nhìn, tài liệu giảng dạy đầy đủ và hiện đại. Nguồn kinh phí chi cho việc mời báo cáo viên, tổ chức hội thảo hợp lý.

Bên cạnh đó, nhà trường tạo điều kiện về thời gian để động viên giáo viên tham gia đầy đủ các khóa tập huấn, nâng cao trình độ.

2/ Biện pháp 2: Đẩy mạnh công tác tuyên truyền để nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên và các lực lượng giáo dục có liên quan về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh

2.1. Mục đích biện pháp

Mục đích của việc đẩy mạnh công tác truyền thông để nâng cao nhận thức cho các lực lượng có liên quan về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh nhằm giúp các bên như gia đình, nhà trường, các tổ chức xã hội và chính quyền địa phương hiểu được ý nghĩa, vai trò của việc giáo dục đạo đức cho thế hệ trẻ. Từ nhận thức đúng đắn, họ sẽ có trách nhiệm và hành động tích cực hơn để chung tay xây dựng một môi trường giáo dục lành mạnh, hỗ trợ nhà trường và gia đình trong công tác giáo dục nhân cách, đạo đức cho học sinh.

2.2. Nội dung biện pháp

Thứ nhất, tuyên truyền sâu rộng tới cán bộ, giáo viên, nhân viên về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, đặc biệt là tinh thần chỉ đạo tại các Chỉ thị, Nghị quyết liên quan như Chỉ thị 03-CT/TW của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; Chỉ thị 42-CT/TW của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2021-2030. Từ đó, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các lực lượng giáo dục trong nhà trường về vai trò, tầm quan trọng của công tác giáo dục đạo đức, hình thành động lực, tinh thần để toàn trường cùng quyết tâm thực hiện.

Thứ hai, đẩy mạnh truyền thông tới học sinh về tầm quan trọng của việc rèn luyện đạo đức, lối sống. Giúp học sinh nhận thức được rằng, đạo đức, lối sống tốt là nền tảng để mỗi cá nhân phát triển toàn diện, là hành trang để các em thành công trong cuộc sống. Đạo đức, lối sống lành mạnh sẽ giúp học sinh sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội. Nội dung tuyên truyền gắn liền với các tấm gương tiêu biểu về đạo đức, lối sống của cán bộ, giáo viên, học sinh trong trường và dưới các hình thức phong phú, sinh động, gần gũi, dễ hiểu, dễ thực hiện đối với lứa tuổi học sinh THCS.

Thứ ba, tích cực tuyên truyền tới cha mẹ học sinh để gia đình nhận thức đầy đủ về vai trò, trách nhiệm của mình trong việc phối hợp với nhà trường để giáo dục đạo đức, lối sống cho các em. Gia đình là môi trường ảnh hưởng mạnh mẽ, sâu sắc nhất tới quá trình hình thành nhân cách của mỗi học sinh. Do đó, cần giúp phụ huynh hiểu rằng sự phối hợp chặt chẽ và thường xuyên giữa gia đình và nhà trường sẽ góp phần bồi đắp, nuôi dưỡng "cái thiện" trong mỗi học sinh, uốn nắn "cái ác", củng cố và nâng cao hơn nữa những giá trị đạo đức tốt đẹp cho các em, giúp các em trở thành người con ngoan, trò giỏi, công dân có ích cho xã hội.

Thứ tư, mở rộng truyền thông đến các tổ chức, cá nhân, các lực lượng xã hội trên địa bàn về vai trò, trách nhiệm và lợi ích của việc phối hợp, chung tay vì sự nghiệp giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh. Tuyên truyền để cộng đồng thấy được trách nhiệm của mình, từ đó đóng góp nguồn lực, kinh nghiệm và tham gia trực tiếp vào các hoạt động giáo dục của nhà trường như: tài trợ kinh phí, tôn vinh gương người tốt việc tốt, tổ chức hoạt động thiện nguyện vì các em học sinh có hoàn cảnh khó khăn, góp phần tạo động lực để học sinh phấn đấu, rèn luyện.

2.3. Cách thực hiện biện pháp

Thứ nhất, sử dụng đa dạng các kênh, phương tiện truyền thông để thông tin đến đông đảo các đối tượng. Cụ thể:

Đối với cán bộ, giáo viên, nhân viên nhà trường: cần tuyên truyền thông qua các cuộc họp, hội nghị, giao ban, qua trang thông tin điện tử của trường, qua các ấn phẩm như bản tin, báo tường, đặc san...

Đối với học sinh: tuyên truyền thông qua các chuyên đề ngoại khóa, qua các tiết sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt Đoàn, Đội, sinh hoạt lớp, qua các ấn phẩm dành cho học sinh như báo tường, qua phát thanh măng non, hoạt động câu lạc bộ, trang web, fanpage của trường...

Đối với phụ huynh: truyền thông thông qua các buổi họp cha mẹ học sinh, qua thư ngỏ, thư điện tử, tin nhắn, tài liệu tuyên truyền, trang web, fanpage của trường...

Đối với các lực lượng xã hội: tuyên truyền thông qua các cuộc gặp gỡ, trao đổi, qua các phương tiện thông tin đại chúng của địa phương như đài phát thanh, truyền hình, báo chí...

Thứ hai, gắn kết truyền thông với các sự kiện, hoạt động lớn của nhà trường. Những dịp như lễ khai giảng, lễ tổng kết năm học, các ngày kỷ niệm, ngày hội của trường là cơ hội tuyệt vời để đẩy mạnh truyền thông về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức cho học sinh tới các đối tượng liên quan.

Thứ ba, thực hiện truyền thông trực tiếp thông qua các buổi tuyên truyền tập trung hoặc tham gia đối thoại về chủ đề giáo dục đạo đức, lối sống. Mời các chuyên gia, nhà giáo, nhân chứng lịch sử đến nói chuyện để giúp các thành phần liên quan nhận thức sâu sắc hơn về tầm quan trọng của công tác này. Những buổi trao đổi, đối thoại giữa thầy và trò, giữa nhà trường và cha mẹ học sinh cũng là kênh để các bên cùng chia sẻ, lắng nghe, trấn trở và thấu hiểu nhau hơn trong vấn đề giáo dục đạo đức.

Thứ tư, phát huy sức mạnh của Internet và mạng xã hội trong truyền thông. Ngày nay, Internet và mạng xã hội là công cụ hữu hiệu để tiếp cận các thành phần nhanh chóng, hiệu quả. Do đó, nhà trường tận dụng tối đa các trang web, diễn đàn, fanpage, youtube... để chia sẻ những câu chuyện, bài viết, video clip, infographic về giáo dục đạo đức cho học sinh một cách chân thực, thuyết phục, dễ lan tỏa.

Thứ năm, phát huy tính gương mẫu, tính tiên phong của đội ngũ cán bộ chủ chốt, giáo viên chủ nhiệm lớp trong truyền thông về giáo dục đạo đức, lối sống. Hiệu trưởng, Hiệu phó, Bí thư Chi bộ, Chủ tịch Công đoàn, các Tổ trưởng chuyên môn, giáo viên chủ nhiệm... phải là lực lượng đi đầu trong việc truyền thông cho học sinh và các lực lượng trong nhà trường, là cầu nối truyền thông để vận động các lực lượng xã hội tham gia giáo dục đạo đức cho học sinh.

2.4. Điều kiện thực hiện biện pháp

Để đẩy mạnh công tác tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức cho các đối tượng liên quan về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh, điều kiện tiên quyết là phải có sự quan tâm, chỉ đạo và hỗ trợ của các cấp lãnh đạo, quản lý giáo dục.

Tiếp đến, nhà trường cần xây dựng kế hoạch tuyên truyền cụ thể, bài bản, phù hợp với đặc điểm, tình hình thực tế của địa phương và đơn vị. Kế hoạch này cần xác định rõ mục tiêu, nội dung, hình thức, đối tượng, thời gian tiến hành cũng như nguồn lực cần thiết để triển khai các hoạt động truyền thông.

Ngoài ra, việc huy động sự tham gia của các tổ chức, cá nhân có uy tín trong cộng đồng như các nhà khoa học, các chuyên gia về giáo dục, các nhà hoạt động xã hội vào quá trình tuyên truyền cũng rất quan trọng. Sự ủng hộ và lan tỏa thông điệp từ những người có ảnh hưởng sẽ giúp hoạt động truyền thông đạt hiệu quả cao hơn.

Cuối cùng, để công tác truyền thông đi vào chiều sâu và phát huy tác dụng bền vững, cần có cơ chế theo dõi, đánh giá một cách thường xuyên, liên tục.

3/ Biện pháp 3: Đổi mới nội dung, hình thức tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức, lối sống.

3.1. Mục đích biện pháp

Biện pháp nhằm hướng tới mục đích nâng cao chất lượng và hiệu quả của quá trình giáo dục này. Thông qua việc cải tiến cách thức tổ chức dạy học môn giáo dục công dân và công tác giáo dục đạo đức ngoài giờ lên lớp theo hướng khơi gợi hứng thú học tập, rèn luyện của học sinh, phát huy vai trò chủ động, tích cực, khả năng thực hành, trải nghiệm và vận dụng tri thức đạo đức vào thực tiễn của các em, nhà trường mong muốn làm cho bộ môn đạo đức trở nên gần gũi, thiết thực đối với học sinh, giúp các em thực sự cảm thấy yêu thích và tự giác tu dưỡng đạo đức, rèn luyện lối sống. Nhờ đó, giá trị và kết quả giáo dục đạo đức không chỉ dừng lại ở việc thay đổi nhận thức mà thực sự thấm thấu, định hình và chi phối hành vi của học sinh một cách bền vững và lâu dài.

3.2. Nội dung biện pháp

Để đổi mới công tác giáo dục đạo đức, lối sống trước hết cần đổi mới nội dung giáo dục. Thay vì chỉ tập trung vào truyền đạt các tri thức đạo đức, các bài học lý thuyết suông, nội dung giáo dục cần hướng đến rèn luyện cho học sinh những kỹ năng đạo đức và hành vi văn hóa cốt lõi, thiết thực. Chương trình giáo dục của nhà trường chú trọng xây dựng các chuẩn mực, giá trị đạo đức gắn với bối cảnh địa phương và thường xuyên bổ sung, cập nhật nội dung giáo dục theo xu hướng thời đại. Cụ thể, đạo đức cá nhân cần nhấn mạnh các phẩm chất như trung thực, tự trọng, trách nhiệm, chăm chỉ, tiết kiệm; đạo đức xã hội cần xoay quanh các giá trị văn hóa của quận Long Biên và thủ đô Hà Nội như tinh thần đoàn kết, nghĩa tình, lối sống thanh lịch, văn minh...

Bên cạnh đó, nhà trường chủ động xây dựng kế hoạch giáo dục đạo đức theo tháng, theo chủ đề, trong đó nêu rõ mục tiêu, nội dung cốt lõi, phương pháp, hình thức tổ chức. Nội dung giáo dục đạo đức bám sát mục tiêu giáo dục của nhà trường, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và nhu cầu của xã hội, đồng thời phù hợp với lứa tuổi, phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi của học sinh THCS. Nội dung giáo dục đạo đức cũng được lồng ghép linh hoạt vào từng môn học, hoạt động giáo dục trong và ngoài giờ lên lớp, từ đó giúp học sinh vận dụng một cách tự nhiên vào cuộc sống hàng ngày. Ngoài ra, nhà trường mở rộng nội dung giáo dục đạo đức, kết nối với các vấn đề có tính thời sự, tính địa phương và tính quốc tế, giúp học sinh có thể nhận diện, tự phòng tránh những hành vi lệch chuẩn, vi phạm đạo đức.

Song song với đổi mới nội dung, các hình thức tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức cũng được đa dạng hóa, thay đổi theo hướng gần gũi, sinh động, thu hút học sinh tham gia hơn. Thay vì chỉ tổ chức giảng dạy theo kiểu truyền thống, nhà trường chú trọng tạo ra không gian trải nghiệm đạo đức cho học sinh. Một

số hình thức tổ chức như sinh hoạt dưới cờ với các chủ đề đạo đức, sân khấu hóa, đóng kịch, xử lý tình huống có vấn đề về đạo đức, tham quan trải nghiệm thực tế, tổ chức các cuộc thi tìm hiểu, rung chuông vàng, xây dựng dự án học tập theo chủ đề đạo đức... được áp dụng thường xuyên, linh hoạt. Việc đa dạng hóa các hình thức tổ chức sẽ giúp học sinh vừa nâng cao nhận thức, lĩnh hội kiến thức đạo đức, vừa có cơ hội rèn luyện, thực hành những hành vi đạo đức phù hợp.

Đồng thời với đó, nhà trường khuyến khích sự tham gia tích cực của cha mẹ học sinh, các tổ chức xã hội vào quá trình xây dựng các hoạt động giáo dục đạo đức. Từ đó, nội dung, hình thức tổ chức sẽ gắn liền với thực tiễn đời sống và nhu cầu giáo dục từ phía xã hội, tạo sự đồng bộ trong việc hình thành nhân cách cho học sinh giữa môi trường nhà trường, gia đình và cộng đồng. Việc huy động, phối hợp sức mạnh tổng hợp của các lực lượng giáo dục này sẽ góp phần tạo ra môi trường thuận lợi để thực hiện thành công việc đổi mới nội dung, hình thức giáo dục đạo đức hiệu quả.

3.3. Cách thực hiện biện pháp

Bước 1: Thành lập Ban chỉ đạo và tổ chức tập huấn

- Thành lập Ban chỉ đạo đổi mới hoạt động giáo dục đạo đức, bao gồm đại diện của các tổ chuyên môn, Đoàn thanh niên, Hội cha mẹ học sinh, với nhiệm vụ tham mưu, xây dựng kế hoạch và theo dõi, kiểm tra quá trình triển khai thực hiện.

- Tổ chức tập huấn, quán triệt về Chương trình giáo dục phổ thông mới 2018 và định hướng đổi mới của Bộ GD&ĐT về nội dung, phương pháp giáo dục đạo đức cho toàn thể cán bộ, giáo viên.

- Mời các chuyên gia giáo dục, tâm lý học tới trường trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm về giáo dục đạo đức.

Bước 2: Xây dựng chương trình, nội dung giáo dục đạo đức mới

- Căn cứ chủ trương của Thành phố, của Phòng GD&ĐT quận và tình hình thực tế của nhà trường, tổ Công tác học sinh phối hợp với các tổ chuyên môn xây dựng nội dung giáo dục đạo đức mới của trường theo từng khối lớp, chủ điểm học tập. Nội dung cần bám sát các mục tiêu:

- Xây dựng các giá trị, chuẩn mực đạo đức gắn với truyền thống văn hóa quận Long Biên, thủ đô Hà Nội như lòng yêu nước, ý thức công dân, tinh thần tương thân tương ái, lối sống thanh lịch, văn minh...

- Chú trọng rèn luyện các phẩm chất đạo đức, hành vi văn hóa nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm, biết chia sẻ, hợp tác, sống có kỷ luật, có ước mơ hoài bão...

- Lưu ý các nội dung bảo vệ môi trường, an toàn mạng, phòng chống bạo lực học đường, sử dụng mạng xã hội lành mạnh, ứng phó biến đổi khí hậu...

- Thống nhất nội dung giáo dục đạo đức cốt lõi rồi lồng ghép một cách hợp lý vào từng môn học, hoạt động trải nghiệm, ngoại khóa, sinh hoạt dưới cờ, hoạt động Đoàn Đội...

Bước 3: Đa dạng hóa hình thức tổ chức hoạt động giáo dục đạo đức

- Tổ chức các cuộc thi rung chuông vàng, sân khấu hóa, thi kể chuyện đạo đức, thi vẽ tranh, viết văn, làm thơ về các chủ đề đạo đức.

- Xây dựng các bài học, tiết sinh hoạt lớp mang tính tương tác, trải nghiệm cao như xử lý tình huống, đóng vai, làm việc nhóm để giải quyết các vấn đề thực tế liên quan tới đạo đức trong cuộc sống và học tập của học sinh.

- Tổ chức các buổi ngoại khóa, tham quan các di tích lịch sử, văn hóa của quận...; gặp gỡ, giao lưu với những tấm gương tiêu biểu có tấm lòng nhân ái và lối sống cao đẹp như các thầy cô giáo, các bác sĩ, chiến sĩ, người dân sống gương mẫu...

- Khuyến khích các câu lạc bộ đạo đức, câu lạc bộ kỹ năng sống, câu lạc bộ năng khiếu, nghệ thuật đẩy mạnh các hoạt động nhằm tạo sân chơi lành mạnh, rèn luyện tính kỷ luật, trách nhiệm của học sinh.

- Mỗi học kỳ, tổ chức ít nhất một sự kiện lớn có tính liên môn, hội nhập để học sinh thực hành tích hợp các giá trị, phẩm chất đạo đức đã học.

Bước 4: Huy động sự tham gia của gia đình và xã hội

- Thường xuyên trao đổi, lấy ý kiến của cha mẹ học sinh về nội dung và hình thức giáo dục đạo đức phù hợp, hiệu quả. Lắng nghe những băn khoăn, kỳ vọng của phụ huynh để điều chỉnh hoạt động giáo dục cho sát với thực tế.

- Vận động, khuyến khích, tạo điều kiện để cha mẹ học sinh và các lực lượng xã hội có uy tín tham gia vào các hoạt động giáo dục đạo đức của trường như dự giờ, nói chuyện, chia sẻ kinh nghiệm...

- Phối hợp chặt chẽ với chính quyền các cấp, Đoàn thanh niên, Hội phụ nữ, Hội khuyến học... tổ chức các hoạt động ngoài nhà trường nhằm tạo môi trường thực hành rèn luyện đạo đức, phát huy năng lực của học sinh như hoạt động tình nguyện, từ thiện, bảo tồn di sản văn hóa, tuyên truyền bảo vệ môi trường...

Bước 5: Kiểm tra, đánh giá

- Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá cụ thể về mức độ tham gia, kết quả rèn luyện đạo đức của mỗi học sinh. Lấy kết quả đánh giá làm căn cứ để rút kinh nghiệm, điều chỉnh hoạt động giáo dục.

- Tổ chức lấy ý kiến phản hồi của phụ huynh, đại diện các tổ chức xã hội

địa phương về hiệu quả của việc đổi mới nội dung, hình thức giáo dục đạo đức của nhà trường theo định kỳ (học kỳ, năm học).

- Khen thưởng kịp thời những tập thể lớp, cá nhân học sinh tiêu biểu, đồng thời phê bình, nhắc nhở những học sinh chưa tích cực tham gia các hoạt động giáo dục đạo đức.

3.4. Điều kiện thực hiện biện pháp

Đội ngũ giáo viên phải có nhận thức đúng đắn, đầy đủ và thống nhất về mục đích, ý nghĩa và cách thức đổi mới được đề xuất. Bên cạnh đó, năng lực sư phạm, sự nhiệt tình, tâm huyết và khả năng sáng tạo của giáo viên khi tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức cũng đóng vai trò quyết định.

Sự lãnh đạo, chỉ đạo của ban giám hiệu có ý nghĩa hết sức quan trọng. Từ đó, có định hướng đúng đắn và tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên và học sinh thực hiện các phương pháp, hình thức giáo dục mới.

Sự đồng thuận và hợp tác của học sinh, phụ huynh trong mọi hoạt động đổi mới của nhà trường cũng đóng vai trò không nhỏ. Cần có sự tuyên truyền, giải thích để học sinh và phụ huynh hiểu rõ những thay đổi tích cực trong giáo dục đạo đức, từ đó tham gia đầy đủ, nhiệt tình vào các hoạt động chung và phối hợp với giáo viên hướng dẫn con em tu dưỡng, rèn luyện.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận

Mỗi biện pháp đều có vai trò và tác động nhất định đối với chất lượng, hiệu quả của công tác giáo dục đạo đức cho học sinh. Các biện pháp tuy mang nội dung và cách thức khác nhau nhưng đều hướng đến mục tiêu chung là nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh thông qua việc đẩy mạnh sự tham gia của các lực lượng, thu hút nguồn lực để giáo dục từ nhiều phía. Các biện pháp vừa tương hỗ, thúc đẩy lẫn nhau lại vừa mang tính kế thừa và phát triển. Vì thế, cần vận dụng một cách linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tế của đơn vị, từ đó hình thành một cơ chế quản lý và thực hành giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh hiệu quả, khả thi và bền vững.

Các nội dung giáo dục đạo đức, lối sống mà học sinh đã được giáo dục trong Trường Trung học cơ sở Phúc Đồng, Quận Long Biên

STT	Nội dung giáo dục đạo đức, lối sống
1	Giáo dục về tư tưởng, chính trị
2	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với bản thân
3	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với bản thân

4	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với người khác, xã hội
5	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với gia đình
6	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với công việc
7	Giáo dục về phẩm chất đạo đức trong mối quan hệ với môi trường tự nhiên
8	Giáo dục về lối sống đẹp

2. Khuyến nghị

Phòng Giáo dục và Đào tạo Quận Long Biên cần tăng cường tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên về kiến thức, kỹ năng tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức; chủ trì xây dựng kế hoạch phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và các lực lượng xã hội trong quản lý, giáo dục học sinh; huy động các nguồn lực để hỗ trợ đầu tư cơ sở vật chất phục vụ hoạt động giáo dục đạo đức tại các trường.

Quán triệt sâu sắc đến toàn thể cán bộ, giáo viên, học sinh về tầm quan trọng của công tác giáo dục đạo đức, lối sống theo tiếp cận tham gia trong bối cảnh hiện nay. Trong đó, cần chú trọng phát huy tính chủ động, sáng tạo của đội ngũ giáo viên và học sinh trong đổi mới nội dung, hình thức tổ chức các hoạt động giáo dục đạo đức; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và giảng dạy; tăng cường giao lưu, học hỏi kinh nghiệm với các đơn vị làm tốt. Đặc biệt, cần phối hợp chặt chẽ với gia đình, cộng đồng để tạo môi trường giáo dục lành mạnh, an toàn cho sự phát triển toàn diện nhân cách của mỗi học sinh.

Giáo viên cần đổi mới phương pháp giảng dạy, lồng ghép các nội dung giáo dục đạo đức vào môn học và các hoạt động giáo dục một cách tự nhiên, sinh động; thường xuyên tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế cho học sinh rèn luyện phẩm chất, nhân cách.